

OBČINA APAČE
ŽUPAN

OBČINSKEMU SVETU
OBČINE APAČE

1. NAZIV GRADIVA ZA OBRAVNAVO NA OBČINSKEM SVETU:

Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Apače

2. PREDLAGATELJ GRADIVA:

Župan občine Apače

3. VSEBINA GRADIVA:

Sprejem odloka s katerim se določajo spomeniki lokalnega pomena v občini Apače z obrazložitvijo pomenov spomenikov, njihovim vrednotenjem in varovanjem.

4. POROČEVALEC NA SEJI OBČINSKEGA SVETA:

Zavod za varstvo kulturne dediščine Maribor-predstavnik

5. PRIPRAVLJAVCI GRADIVA:

Zavod za varstvo kulturne dediščine Maribor: Srečko Štajnbaher, vodja območne enote, konservatorski svetovalec, Nataša Kiš, konservatorka, Neva Sulič Urek, konservatorska svetovalka, Suzana Vešligaj, višja konservatorka, Andrej Magdič, višji konservator, Miran Krivec, višji konservator;
Občinska uprava Občine Apače-Janja Pintarič, višja svetovalka I.

6. PREDLOG SKLEPA:

Občinski svet Občine Apače sprejema Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Apače

7. POSTOPEK IN NAČIN SPREJEMA:

Redni postopek

1. OBRAZLOŽITEV:

Z 2., 3., 4., in 5. odstavkom 12. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13) je določeno, citiramo:

»(2) Zavod mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnike dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, ter jim dati možnost, da podajo svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Lastniki se obveščajo praviloma po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši (npr. na nepremičnini, katere razglasitev se predlaga, v uradnem glasilu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug

primeren način). Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov v skladu s tem odstavkom ni potrebno.

(3) Zavod mora izvesti javno obravnavo, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načinom dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v vsaj enem javnem sredstvu obveščanja najmanj deset dni pred javno obravnavo. V času do javne obravnave mora biti zagotovljen javen dostop do gradiv, ki so predmet javne obravnave.

(4) Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod se mora do mnenj opredeliti. »

(5) Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena vodi pristojni organ pokrajine ali občine ob smiselni uporabi določb drugega do četrtega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod. Seznanitev lastnikov s predlogom za razglasitev spomenika lokalnega pomena oziroma javno obravnavo izvede pristojni organ pokrajine ali občine ob sodelovanju zavoda.«

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije Območna enota Maribor je v mesecu juniju 2011 posredoval strokovne podlage za razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena v Občini Apače. Na tej podlagi je bil pripravljen osnutek Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v Občini Apače. Z javnim naznanilom z dne 15.11.2011 je bila oznanjena javna obravnava osnutka Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Apače za dne 7.12.2011. Z vabilom župana z dne 15.11.2015 je bilo na javno obravnavo vabljen tudi vseh 31 lastnikov kulturnih spomenikov. Javne obravnave se je udeležilo 5 (pet) lastnikov ter oba pripravljavca gradiva.

S strani prisotnih lastnikov so bile izražene pobude in predlogi, da se njihovi objekti izbrišejo iz predlaganega odloka, ker so v zelo slabem stanju. Sami jih ne morejo obnoviti, država in ne občina pa za navedene namene ne razpisuje sredstev za obnovo.

Predlog za izbris je bil dan za naslednje spomenike:

EŠD 28126 - zap. Št. 15 – Vratja vas – Režonjeva hiša
EŠD 6679 - zap. 3 – Stogovci – Rimske stavbe
EŠD 18048 - zap. 11 – Nasova – domačija Methans
EŠD 28128 - zap. Št. 17 – Zgornje Konjišče – Vezjakova klet
EŠD 6676 - zap. 1 – Janhova – Gomilno grobišče
EŠD 18049 -zap. 10 – Janhova – Domačija Grin
EŠD 28124 - zap. 4 – Apače – Stara šola

V času javne obravnave smo prejeli s strani občana predlog, da se v odloku pravilno poimenuje in opredeli v 1. členu

- pod zaporedno število 9. Črnci - grad Fridenav v Črnci – Dvorec Freudenu;
- pod zaporedno številko 17. Zgornje Konjišče – Vezjakova klet v Vizjakova klet;
- preveri natančno poimenovanje še za druge enote kulturne dediščine kot npr. 4 Apače – Stara šola, domačije naj se dopolnijo s hišnimi številkami, natančno naj se določi katastrska lokacija spomenikov.

Nadalje je bil podan predlog, da se na novo uvrsti v odlok Mlin v Črncih (t. i. Hötzlov mlin);

Stavba Črnci 1 (stavba bivših sester Frančiškanskega brezmadežnega reda;

Katoliški kapele in druga pomembna znamenja (kot npr. Odprta kapela Trije križi v Lešanah);

Preverba lokacij stavb, kjer se je v preteklosti izvajala obrtniška, gostinska in trgovska dejavnost...

Nadalje je bilo predlagano, da se določi večja odgovornost lastnikov stavb glede popravil letih, saj ima zgodovinske dediščina trajnostni pomen.

Drugih pripomb v času javne obravnave ni bilo.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije OE Maribor je navedena pripombe in predloge obravnaval in dne 28.9.2015 podal naslednja stališča oz. odgovore:

»Na osnovi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur.l.16/08,113/13) smo pred naslednjo obravnavo na seji občinskega sveta ponovno pregledali večino objektov, ki jih predlagamo za spomenike lokalnega pomena na območju občine. Prav tako smo v tekstualnem delu strokovnih podlag upoštevali večino pripomb, ki jih je po dopisu z dne 23.11.2011 občini posredoval gospod Dušan Ščap.

Iz strokovnih podlag smo umaknili predlog EŠD28126 Vratja vas-Režonjeva hiša, saj je objekt v statično zelo slabem stanju.

Pri ostalih predlogih ostaja naše stališče nespremenjeno. Odločitev je na občinskem svetu, pri čemer je potrebno opozoriti, da pri tistih objektih in območjih, ki so že doslej imele status kulturnega spomenika, sprememba brez našega soglasja ni možna. Pred objavo odloka v uradnem glasilu predlagamo še preveritev parcelnih števil.

Dne 28.9.2015 smo prejeli čistopis strokovnih podlag, v katerih so upošteevane zgoraj navedene obrazložitve ter spremenjeno razvrščanje spomenikov po lastnostih. Utemeljitev in opisi varstvenih režimov niso bistveno spremenjene glede na posredovane strokovne podlage v juniju 2011.

K vsebini odloka:

Kulturno dediščino predstavljajo območja in kompleksi, grajeni ali drugače oblikovani objekti, predmeti ali skupine predmetov oziroma ohranjena materialna dela kot rezultat ustvarjalnosti človeka in njegovih različnih dejavnosti, družbenega razvoja in dogajanj, značilnih za posamezna obdobja v slovenskem in širšem prostoru, katerih varstvo je zaradi njihovega zgodovinskega, kulturnega in civilizacijskega pomena v javnem interesu. Dediščina, katere značilnosti so po strokovnih merilih posebnega pomena za ožje in širše lokalno okolje, lahko dobi status spomenika lokalnega pomena.

Spomeniki so posamezni premični in nepremični predmeti, njihove zbirke, stavbe, naselja ali njihovi deli ter območja. Po svojih lastnostih so predvsem:

- **arheološka najdišča** so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobij, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki;
- **stavbe** so eno- ali več prostorni grajeni objekti s streho. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarsko/proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju;
- **parki in vrtovi** so deli odprtega prostora, oblikovani v razmerju med grajenimi ali oblikovanimi objekti, rastlinjem, vodo in reliefom. V to vrsto sodijo tudi drevoredi, alpinetumi, gaji, rozariji, skalnjaki, zeliščni vrtovi in druge vrtno arhitekturne ureditve (ureditve javnih prostorov);
- **stavbe s parki ali z vrtovi** so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtovi;
- **spominski objekti ali kraji** so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja, objekte in kraje mrtvih, kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte, kraje spominjanja na človeško poselitev ali dejavnost;
- **drugi objekti in naprave** so grajeni objekti ali večji predmeti iz več sestavljenih delov in služijo tistim človeškim potrebam, ki niso primerni za bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbi. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, političnega in tehnološkega razvoja. Ločimo delovne naprave, industrijske/gospodarske objekte, kulturne in vadbene objekte,

objekte transportne infrastrukture, objekte urbane opreme, signalne ter merilne naprave in objekte ter zidove in jarke;

- **naselja in njihovi deli** so prostori trajne človeške poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči;

- **kulturna krajina** je del odrtega prostora z naravnimi in grajenimi ali oblikovanimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in rabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnosti. Glede na strukturne značilnosti ločimo kmetijske krajine, poseljene krajine in zgodovinske krajine.

- **ostalo** je zvrst, v katero sodi nepremična kulturna dediščina, ki je ni mogoče uvrstiti v nobeno od naštetih zvrsti

Strokovne podlage obsegajo:

- identifikacijo spomenika;
- opis lastnosti, ki utemljujejo razglasitev za spomenik;
- varstveni režim spomenika;
- vplivno območje, pri čemer so upoštevane zgodovinske, funkcionalne in vizualne lastnosti ter pomen spomenika.

Meje območij kulturnih spomenikov in njihovih vplivnih območij so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilih 1:1000 in 1:2880, prav tako so prikazane v preglednem katastrskem načrtu v merilu 1:5000.

V skladu z navedenimi izhodišči so za spomenike lokalnega pomena tako določeni spomeniki, navedeni v 2. členu s podrobnim režimom varovanja v 3. členu odloka. Vsak razglašen spomenik vsebuje podatke o vrsti spomenika, evidenčno številko enote (EŠD), ime ter lokacijo enote. Za vsak spomenik je navedena utemeljitev za razglasitev ter opis varstvenega režima. Vplivno območje je določeno samo za Dvorec Freudenu

Lastnik si mora pred pričetkom obnove objekta pridobiti kulturno varstvene pogoje, ki se upoštevajo pri pripravi dokumentacije za obnovo, h kateri da zavod kulturno varstveno soglasje. Varstveni režim lahko omejuje lastninsko pravico samo v obsegu nujnega izvajanja varstva spomenika. Sodišče zaznamuje status spomenika za parcelno številko, določeno s tem odlokom po uradni dolžnosti. Predlog posreduje Občinska uprava po sprejetju odloka. Kontrolo nad izvajanjem tega odloka izvaja Inšpektorat RS za področje kulturne dediščine. Po uveljavitvi predlaganega Odloka bo nehal veljati Odlok o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Gornja Radgona, ki je veljal za območje sedanje občine Apače vse od leta 1991.

Občinskemu svetu Občine Apače predlagamo, da sprejme Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Apače v predlagani vsebini.

Apače, oktober 2015

PRIPRAVILA
Višja svetovalka I
Janja Pintarič

ŽUPAN
OBČINE APAČE
Franc PIŽMOHT

9. BESEDILO GRADIVA:

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, (Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13), 18. člena Statuta Občine Apače (Uradno glasilo Občine Apače, lokalni časopis Preprih, št. 2/07) ter Strokovnih podlag za razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena za občino Apače Zavoda za varstvo kulturne dediščine Maribor z dne 28.9.2015, je Občinski svet občine Apače na svoji seji dnesprejel

ODLOK O RAZGLASITVI KULTURNIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA V OBČINI APAČE

I. Namen in razglasitev

1. člen

Občina Apače s tem odlokom, z namenom, da se ohrani celovitost, izvirnost in historična pričevalnost, razglasi kulturne spomenike lokalnega pomena.

2. člen

Kulturni spomeniki lokalnega pomena so, na osnovi strokovnih podlag Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor (v nadaljevanju Zavod), naslednje enote dediščine:

a) Arheološka najdišča:

1. Janhova- Gomilno grobišče
2. Plitvica – Rimsko gomilno grobišče
3. Stogovci – Rimske stavbe

b) Stavbe:

4. Apače – Dekliška šola
5. Apače – Cerkev Marijinega vnebovzetja
6. Apače – Hiša Apače 45
7. Apače – Urbaničeva hiša
8. Apače - Vila Apače 4
9. Janhova – domačija Grin
10. Nasova - Domačija Methans
11. Novi Vrh – Zidanica Novi Vrh 6
12. Novi Vrh - Viničarija Novi Vrh 7
13. Stogovci – pri Caharijasu
14. Vratja vas - Trgovina Satler
15. Zgornje Konjišče – Vizjakova klet
16. Žepovci - domačija Žepovci 26

c) Stavbe s parki ali z vrtovi

17. Črnci – Dvorec Freudenau

d) Spominski objekti ali kraji

18. Apače – Kužno znamenje
19. Črnci – Kužno znamenje ob potoku
20. Črnci – Kužno znamenje pri gradu
21. Plitvica – Kužno znamenje
22. Podgorje – Kip sv. Pavla
23. Podgorje – Kužno znamenje
24. Podgorje – Zvonik – znamenje

- 25. Vratja vas – Zvonik – znamenje
- 26. Žepovci – Kužno znamenje
- 27. Žiberci - Zvonik znamenje

e) Naselja in njihovi deli

- 28. Žepovci-Vas

II. Opisi z obrazložitvami, vrednotenjem in varstvenim režimom

3. člen

Arheološka najdišča

Arheološka najdišča so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobij, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki. To so:

1.

EŠD: 6676

Ime enote: Janhova - Gomilno grobišče

Lokacija: parc. št.: severni del 115/1, severni del 117 k.o. Nasova

Utemeljitev razglasitve:

Na vrhu Janhovskega grebena južno od vasi sta v gozdu dve nepoškodovani gomili iz neznanega časa. Gomili imata premere 15 m in višini 0,4 m in 1,4 m. Gomili predstavljata pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov, s svojo lego v prostoru pa sta tudi močan vizualni element v historični kulturni krajini, pomemben za razumevanje organizacije prostora v preteklosti.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko proučevanje;
- zgodovinsko in znanstveno proučevanje;
- z gozdom se gospodari na tradicionalen način;
- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa;
- v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

2.

EŠD: 6680

Ime enote: Plitvica - Rimsko gomilno grobišče

Lokacija: parc. št.: 494/1, 496/1 k.o. Plitvica

Utemeljitev razglasitve:

Na severnem gozdnatem pobočju, južno od Apaškega polja, ležita v gozdu južno od potoka Plitvice dve skupini poškodovanih rimskih gomil: 7 na pobočju in 4 nekoliko nižje. Imajo premere med 5,5 m in 11 m in ohranjene višine od 0,5 do 1,5 m. Gomile predstavljajo pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje;
- z gozdom se gospodari na tradicionalen način;
- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa;
- v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno predstaviti javnosti »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

3.

EŠD: 6679

Ime enote: Stogovci - Rimske stavbe

Lokacija: parc. št.: severni del 826, severni del 829 k.o. Drobtinci

Utemeljitev razglasitve:

Na terasi, nad staro strugo Mure in južno od vasi, so bili ob novogradnjah odkriti ostanki temeljev rimskih stavb: z apneno malto vezana opeka in neobdelan kamen, ostanki tlakov - apnenih estrihov, mozaičnih raznobarnih kamenčkov in odlomki rimske keramike. Sondiranje je opravil Pokrajinski muzej Maribor leta 1962. Stavbne ostaline predstavljajo pomemben vir arheoloških znanstvenih podatkov.

Opis varstvenega režima:

Varstveni režim določa:

- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje;
- zemljišča se ohranjajo v obstoječem stanju, kmetijske površine se obdelujejo s čim plitvejšim oranjem in čim manjšo uporabo kemijskih sredstev - priporočljiva je ekološka kmetijska pridelava;
- v zemljišča se posega le izjemoma in sicer v procesu znanstvenega proučevanja in/ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa;
- v takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodno zaščitno izkopavanje s pridobitvijo popolnega najdiščnega arhiva in njegovo obdelavo;
- v primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Stavbe

Stavbe so eno- ali večprostorni grajeni objekti s streho. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarsko/proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju. To so:

4.

EŠD: 28124

Ime enote: Apače - Dekliška šola

Lokacija: parc. št.: 53/3 k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

Nedaleč od Marijine cerkve, ki stoji sredi velikega ravninskega naselja Apače, stoji večja nadstropna stavba nekdanje dekliške šole. Pokriva jo opečna dvokapnica. Mogočnost glavne dvanajstosne obcestne in obeh stranskih fasad, poudarja tako vertikalna kot horizontalna delitev. Slednjo ponazarjajo dimenzionalno in oblikovno poenotena lesena dvojna dvokrilna okna z delitvijo kril na tri polja in delno ohranjena fasadna okenska profilacija. Stavba je podkletena. Kletne prostore zračijo in osvetlujejo manjša kletna okna z ohranjenimi kamnitimi okvirji in kovanimi mrežami.

Glavni kamniti portal zapirajo masivna lesena dvokrilna vrata z manjšimi dekorativnimi dodatki in zastekljeno nadsvetlobo. Do vhoda vodi dvoje kamnitih stopnic s posnetimi robovi. Na zadnji dvoriščni fasadi je v osrednjem rizalitem delu dvoriščni vhod v notranjost stavbe s kamnitim portalom in železnimi vrati z ohranjenim okovjem. V pritličnem delu taiste fasade sta ohranjena še dva vhoda. Notranja tlorisna razporeditev prostorov odkriva stavbo z javno šolsko funkcijo.

Nekdanja šolska stavba, zgrajena leta 1879, je ohranila vse elemente tovrstnega stavbnega tipa javnega značaja in v okviru urbane zgodovine predstavlja pomemben člen v oblikovanju vaškega prostora.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- prepoved vseh posegov v tlorisno zasnovo in gabarite stavbe, razen vzdrževalnih posegov;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin spomenika po načelu ohranjanja originala;
- prepoved postavljanja nosilcev infrastrukture in reklam.

5.

EŠD: 2855

Ime enote: Apače - Cerkev Marijinega vnebovzetja

Lokacija: parc. št.: 846/12, 846/20 k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

Kraj Apače (Appestal) se v virih prvič omenja okrog leta 1200 kot last benediktincev iz Št. Pavla v Labotski dolini. Domnevamo, da so Apaško dolino že takrat poselili kolonizatorji iz nemških dežel, ki so tod bivali vse do druge svetovne vojne.

Cerkev je bila prvotno podružnica radgonske pražupnije. Prvo omembo župnije v Apačah zasledimo v neki listini iz 1420. Cerkevno je apaška župnija do leta 1787 pripadala salzburški nadškofiji in nato do leta 1923 sekovski škofiji. Leta 1923 je bila priključena lavantinski nadškofiji.

Od leta 1787 - 1800 je bil v Apačah sedež dekanije, od 1800 - 1852 je cerkev pripadala dekanatu v Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, sedaj pripada radgonskemu dekanatu.

Cerkev, ki je 34,9 m dolga, 12,7 m široka in 8,3 m visoka, sestavljajo pravokotna ladja, severna stranska ladja, prezbiterij s 5/8 zaključkom in prizmatični zvonik z vhodno lopo na severni strani prezbiterija. Glavno in stransko ladjo pokriva sedlasta streha, prezbiterij pokriva

slemenasta in zvonik piramidalna streha. Grajena je v kamnu, ki je bil od obdobja gotike naprej ometan. Severno fasado in prezbiterij krasijo oporniki. Neproporcionalna zahodna fasada ima na desni strani gotski portal z žlebasto paličasto profilacijo in neogotskimi vratnicami. Nad vhodnim portalom kraljuje šestlistna kamnita rozeta v lijakatim ostenjem, nad njo pa je večja podolžna pravokotna lina z robovi, posnetimi na ajdovo zrno. Zahodna fasada s svojo neproporcionalno postavljenim portalom, rozeto in pravokotno lino dokazuje naknadno povečanje cerkve s severno stransko ladjo. Rozeta nad portalom predstavlja najlepši takšen primer v slovenski gotiki.

Severno fasado členijo oporniki in gotski portal. Med drugim in tretjim opornikom je vzdana nagrobna plošča iz rdečega peščenca, ki jo datiramo v 15. stoletje. Ob nagrobni plošči je zazidan gotski portal, ki je nekdanj vodil v severno ladjo. Na vzhodni strani daje cerkvi poudarek gotski prezbiterij iz 1517. leta. Na južni fasadi vstopamo v cerkev skozi južni gotski portal na mestu, kjer je bil dostop v cerkev že v obdobju romanike. Južna fasada je, zaradi v leta 2002 odkrite romanske faze, za katero domnevamo, da je nastala najkasneje do leta 1200, najbolj izpovedni del cerkvene zunanjsčine. Poleg dveh romanskih polkrožno zaključenih lijakastih oken sta na fasadi, poleg obstoječih baročnih oken, prezentirani še ob obnovi odkrita zgodnjegotska in poznogotska šilasta okna.

V notranjost cerkve stopamo skozi južni in zahodni portal, ki ga v notranjščini varujeta vhodni lopi.

Glavno in stransko ladjo pokriva baročni obok iz prve polovice 18. stoletja, ki ga sestavlja pet plitkih polj križnega oboka. Le ta sloni na plitkih konzolnih podstavkih. Prezbiterij je za stopnico dvignjen nad glavno ladjo. Poznogotski vegetabilni obok sestavljata dve obočni polji in 5/8 zaključek. Rahlo zašiljen banjasti obok prepletajo rebra, ki tvorijo pahljačasti obok. Rebra dvojno žlebljenega profila se stikajo brez sklepnikov.

Med cerkveno opremo izstopa veliki baročni oltar iz druge polovice 18. stoletja, ki ga Sergej Vrišer postavlja v graško smer. V oltarju je slika Marijinega vnebovzjetja. Oltar je leta 1898 dobil novo marmorno menzo, njen nastavek pa je leta 1908 prenovil pozlatar Johann Neuhold iz Gradca. Poslikana prižnica je iz prve polovice 18. stoletja. Najpomembnejši del cerkvene opreme je sekundarno poslikan gotski kamniti kip Marije z detetom, ki postavljena v neprimeren rokokojski oltarček. Kip datiramo v čas okoli 1470.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (izvirna tlorisna zasnova, gabariti, lege, materiali, pojavnost, stavbno pohištvo, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plast spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

6.

EŠD: 6689

Ime enote: Apače - Hiša Apače 45

Lokacija: parc. št.: 64/5, 64/6, 64/7, 64/8, k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

Nadstropna hiša z opečno štirikapnico, ima šestosno glavno fasado z izjemno bogato fasadno profilacijo. Glavni obulični vhod, ki vodi v notranjost hiše, se nahaja v tretji osi s trikotnim čelom, ki ga nosita dva pilastra. V nakazanem rizalitu sta dve okenski osi in vhod v pritličje. Vogali so poudarjeni s šivanimi robovi. Stranski fasadi sta triosni, s podobno okensko dekoracijo kot glavna fasada – okna z zavesasto dekoriranimi karnisami in policami. Tlorisna zasnova pritličja in nadstropja je v osnovi ohranjena. Hiša je delno podkletena. Kletni prostori so obokani. Na zadnji dvoriščni fasadi je zunanje sekundarno stopnišče na mestu nekdanjega lesenega ganka. Ohranil se je del stavbnega pohištva. Prvotna okna so dvojna z delitvijo kril na polja.

To nekdanje župnišče predstavlja zelo lep primer trške hiše iz sredine 19. stoletja.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (izvirna tlorisna zasnova, gabariti, lege, materiali, pojavnost, stavbno pohištvo, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitene elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

7.

EŠD: 6688

Ime enote: Apače - Urbaničeva hiša

Lokacija: parc. št.: 532/2, severni del 532/3 k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

Družinska stanovanjska hiša ima močno členjeno strmo streho z izstopajočim delom na ulični strani. V hišo se vstopa desno od pročelja. Čelo členi leseno ogradje. Notranja tlorisna razporeditev je v večji meri ohranjena.

Hiša predstavlja značilen primer nemške alpske stavbe iz okoli leta 1900.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- prepoved vseh posegov v zaščitene tlorise, gabarite stavb, arhitekturne člene, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

8.

EŠD: 6687

Ime enote: Apače - Vila Apače 4

Lokacija: parc. št: 520/2, 520/3, 520/4, 520/5, 520/6 k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

Enonadstropna vila sredi parka ima dvoramno vhodno stopnišče in polkrožno zaključeno čelo na stranski fasadi. Na vzporedni stranski fasadi je v prvem nadstropju močno izstopajoča lesena veranda. Okna so členjena in z nekaterimi elementi že nakazujejo secesijo. V notranjosti, predvsem v nadstropnem delu, je v celoti ohranjena tlorisna zasnova hiše. Kletni prostori so obokani. Fasada je še dodatno členjena z venčnim zidcem. Pritličje in nadstropje povezuje notranje štokano stopnišče z bogato dekorativno ograjo. Secesijske stavbne elemente je mogoče zaslediti tudi na notranjem stavbnem pohištvu kot so vrata in kljuke. Hiša predstavlja kvaliteten primer bogate družinske vile v parku iz leta 1901.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- prepoved vseh posegov v zaščitene tlorise, gabarite stavb, arhitekturne člene, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

9.

EŠD: 18049

Ime enote: Janhova - Domačija Grin

Naselje: Janhova 8

Lokacija: parc. št: vzhodni del 84/4, 84/5, 112/1, 112/2, 112/3, zahodni del 113 k.o. Nasova.

Utemeljitev razglasitve:

Tik ob lokalni cesti, ki vodi skozi ravninski predel razloženega naselja Janhova, leži izjemen kompleks kmečkega gospodarstva z začetka 20.stoletja. Sestoji iz stanovanjske hiše, gospodarskih poslopij in kapelice. Pritlično zidano hišo, značilnega pravokotnega tlorisa, pokriva opečna dvokapnica. Večji del stavbnega pohištvja je novejšega datuma. Ohranjene so le starejše okenske kovane mreže in delno zastekljena glavna vhodna vrata. V obeh zatrepih je mogoče zaslediti dvoje ohranjenih manjših oken in zaokroženo dekorativno oblikovano zračno lino. Južno in vzhodno od hiše stojijo večja gospodarska poslopja, ki so večinoma ohranila prvotno stavbno podobo. Ogromen skedenj s kaščo, ki leži na južni meji dvorišča, predstavlja največje gospodarsko poslopje domačije. Za hišo, s pročeljem obrnjeno proti hiši, stoji manjši svinjak. Ponaša se s predalčasto gradnjo t.i. fachwerk, ki ni razširjena na tem območju. Gre za dediščino nemške kulture v tem prostoru, ki je bila prisotna do srede 40-ih let 20. stoletja.

Nekoliko vstran od svinjaka, stoji kapelica z dvokapnico. V notranjosti je ohranjen opečni tlak. Domačija je edinstven primer v celoti ohranjenega velikega kmečkega gospodarstva z začetka 20. stoletja in na svojstven način izpričuje način življenja na večjem kmečkem posestvu.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objektov, njihove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

10.

EŠD: 18048

Ime enote: Nasova - Domačija Methans

Naselje: Nasova 41

Lokacija: parc. št.: severni del 252/3I, 252/5 k.o. Nasova

Utemeljitev razglasitve:

Stanovanjska hiša nekdanje večje domačije, ki datira iz konca 18. stoletja, stoji na pobočju nad lokalno cesto Nasova – Janhova. Strma opečna dvokapnica stoji na lesenih kladnih konstrukcijah, ki jo prekriva ilovnat omet prebeljen z apnom. Do leta 1924 je bila prekrita s slamnato streho. Dokaj širok napušč nad glavnim vhodom odkriva določene detajle lesenih nosilnih zunanjih stropnih konzol z lesenimi klini. Na zadnji dvoriščni fasadi je viden novejši prizidek. Stranska fasada, vidna s cestne strani, odkriva prvotno strukturo lesenega zatrepa z manjšima zračnima linama. S taisto fasado se stika vkopan kletni vhod z lesenimi vratnicami z okovjem. Barvno je nakazana tudi delitev fasade s temno sivim temeljnim zidcem in prevladujočo belo fasado. Podkleten je del hiše. Oboki z oprogami so zidani iz polne opeke. Ohranjeno je skoraj vso stavbno pohištvo z okovjem. Manjša lesena okna z delitvijo kril na tri polja ščitijo kovane okenske mreže in lesene lamelne naoknice. Glavni vhod zapirajo lesena dvokrilna vrata, ki so ohranila določene starejše detajle.

Hiša je ohranila prvotno tlorisno zasnovo: priklet, hiša (glavni bivalni prostor z lončeno pečjo), mali štiblc, veliki štiblc, kuhinja. Hiša, kot primer nekdanj razširjenega stavbnega tipa gričevnatega predela apaške doline, tako z materialnega kot socialnega vidika, priča o načinu življenja v okviru večje kmetije.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

11.

EŠD: 28161

Ime enote: Novi Vrh - Zidanica Novi Vrh 6

Lokacija: parc. št.: 140/3 k.o. Vratja vas

Utemeljitev razglasitve:

Vrh slemena stoji sklop treh med seboj povezanih vinogradniških stavb: zidanica, preša in viničarija. Vrhkletna zidanica z opečno dvokapnico z delnim čopom je primer predalčne gradnje. Vso stavbno pohištvo je v večji meri prenovljeno. Lesena dvokrilna okna z delitvijo kril na tri polja ščitijo lesene kasetirane naoknice. V kletnem predelu so manjše polkrožne rahlo potlačene okenske odprtine s kovanimi mrežami. K stranski fasadi je prizidan balkon z nizko stebriščno ograjo. V zatrepu taiste fasade je manjši leseni balkon s preprosto oblikovano leseno ograjo.

Drugi del celotnega vinogradniškega sklopa predstavlja manjše pritlično leseno poslopje t.i. preša, ki se stika z zidanico. Na glavni obcestni fasadi je dvoje manjših kvadratnih oken z delitvijo na štiri polja in dvokrilna vrata. Stegnjeni stavbni niz zaključuje pred nedavnim prenovljena viničarija. Grajena je v značilni kladni konstrukciji ometani z ilovnatimi ometi in prebeljena z apnom. Manjša kvadratna okna, z delitvijo na štiri polja, so prav tako prenovljena. Vhod v viničarijo je z zadnje dvoriščne strani. Dokaj širok napušč zadnje fasade sloni na lesenih stebrih. Viničarijo pokriva čokata opečna dvokapnica z delnim čopom. S cestne strani je dostopen kletni del.

Zidanica, z začetka 20. stoletja, in viničarija s prešo, iz prve četrtine 19. stoletja, sta primer stavbnega sklopa vinogradniških območij, ki so bili nekdanj v lasti bogatejših avstrijskih meščanov iz Gradca in avstrijskega Cmureka, vse do konca II. svetovne vojne. Gre za primer materialnega pričevanja nekega načina življenja viničarja v vinogradniških predelih apaške doline, kjer so gospodarili avstrijskih meščani.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objektov, njihove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti,
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

12.

EŠD: 28162

Ime enote: Novi Vrh - Viničarija Novi Vrh 7

Lokacija: parc. št.: 146/2, 147 k.o. Vratja vas

Utemeljitev razglasitve:

Sredi manjšega slemenskega, nekdanj najbolj znanega viničarskega naselja, ki je veljalo za vinorodno območje nemških lastnikov iz bližnjega avstrijskega Cmureka in Gradca do konca druge svetovne vojne, stoji viničarija iz prve četrtine 19. stoletja. Pokriva jo slamnata dvokapnica z delnim čopom. Vso stavbno pohištvo je prenovljeno, izdelano po vzoru prvotnega. Ilovnati ometi so obnovljeni in prebeljeni. Vhod je s cestne strani. Viničarija je delno podkletena, kar nakazujejo manjše okenske odprtine v temeljnem zidcu in ležeča lesena vrata pod napuščem. K viničariji spada tudi manjše gospodarsko poslopje.

Viničarija predstavlja enega izmed značilnih stavbnih tipov vinogradniških območij. Hkrati izpričuje način življenja viničarjev, kot specifične poklicne in socialne skupine, v gričevnatih predelih severovzhodne Slovenije.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;

- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

13.

EŠD: 18375

Ime enote: Stogovci - Pri Caharijasu

Naselje: Stogovci 52

Lokacija: parc. št.: severni del 1085/2 k.o. Drobtinci

Utemeljitev razglasitve:

Pritlična cimprana hiša, z datacijo 1750, stoji ob vaški cesti, ki se odcepi od regionalne ceste Stogovci - Apače. Od nekdanje domačije srednjega kmeta, ki se je ukvarjal z mizarstvom, se je ohranila le stanovanjska hiša. Nekdanjo slamnato dvokapnico je, leta 1967, nadomestila opečna. Ohranila se je večina starejšega lesenega stavbnega pohištva z okovjem. Manjša okna kvadratne oblike, z delitvijo kril na dve polji, ščitijo delno lesene, delno kovane okenske mreže in lesene lamelne naoknice. Ohranil se je opečni tlak v prikleti, od koder so dostopni tudi kletni prostori z opečnimi oboki. V podkletenem delu hiše so manjša okna s kovanimi okenskimi mrežami.

Hiša ima značilno tlorisno delitev: priklet, prednja hiša, zadnja hiša in kuhinja.

Stanovanjska hiša predstavlja del stavbne dediščine ravninskega predela apaške doline, ki na svojstven način izpričuje način življenja manjšega kmeta, tako z vidika socialne, materialne kot duhovne kulture. S stavbnega vidika gre za še ohranjen primer kladne konstrukcije z ilovnatim ometom, ki je bila nekdanj najbolj razširjena oblika gradnje tako stanovanjskih kot gospodarskih poslopij.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

14.

EŠD: 28127

Ime enote: Vratja vas - Trgovina Satler

Naselje: Vratja vas 20

Lokacija: parc. št.: jugovzhodni del 367/2 k.o. Vratja vas

Utemeljitev razglasitve:

Nekdanja vaška trgovina stoji v samem jedru strnjenegega naselja, tik ob regionalni cesti Vratja vas - Apače. Na daljši obcestni fasadi je dvoje glavnih vhodov. Eden vodi v bivalni, drugi pa v prostore nekdanje trgovine. Bivalni del je nastal na prelomu 19. in 20. stoletja, trgovina pa je bila prizidana po drugi svetovni vojni. Hiša je pritlična. Pokriva jo opečna dvokapnica s tremi manjšimi dimniki z dvokapnimi strešicami. Delitev fasade ponazarjajo poudarjeni šivani robovi

in okenski okvirji s karnisami in policami. S prizidavo gostilne se je prenovilo stavbno pohištvo. Trgovinski del je mogoče prepoznati po večjih preprosto obdelanih dvokrilnih lesenih vratih in večjem pokončno stoječem izložbenem oknu, ki ga ščitijo lesene dvokrilne lamelne naoknice s polno nadsvetlobo. Vsa okna so opremljena s kovanimi okenskimi mrežami in lesenimi lamelnimi naoknicami.

Zadnja dvoriščna fasada odkriva mogočen rizalit in pritlični prizidek trgovine, kar najbrž sovпада z prizidavo trgovine. V stanovanjskem delu se je v celoti ohranila osnovna tlorisna zasnova. Trgovina Satler predstavlja ohranjen primer stavbnega tipa, ki je nekdanj s svojo javno funkcijo soblikoval vaška jedra in vplival na načina življenja vaščanov, hkrati odkriva del stavbne dediščine, kjer sta združena dva vidika, in sicer bivalni in javni.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

15.

EŠD: 28128

Ime enote: Zgornje Konjišče - Vizjakova klet

Lokacija: parc. št.: 381/2, 381/3 k.o. Konjišče

Utemeljitev razglasitve:

Večje gospodarsko poslopje z letnico 1870, ki je nekdanj rabilo kot klet s prešo, stoji z daljšo stranico vzdolž cestne povezave Podgorje - Zgornje Konjišče. Pritlično poslopje podolžnega tlorisa pokriva opečna dvokapnica. Mestoma odpadli omet kaže na stavbo zidano tako iz opeke kot kamna. Delitev obcestne in zadnje fasade je nakazana z manjšimi ležečimi okenskimi odprtini s kamnitimi okvirji in kovanimi naoknicami. Na pročelju so novejša pločevinasta drsna vrata. V zatrepnem delu, nad glavnim vhodom, so dekorativne opečne zračne line in spominska plošča z napisom »Ferdinand Sixt erbauet anno 1870«. Manjše zračne line so se ohranile tudi v zadnjem zatrepu. Ohranjeno gospodarsko poslopje, iz 2. polovice 19. stoletja, je nekdanj rabilo kot vinska klet s prešo. Ohranilo je vse značilnosti tega stavbnega tipa, ki je rabil za tovrstno gospodarsko dejavnost. Je še edina ohranjena stavba, ki je nekdanj spadala k Vizjakovem mlinu.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objekta, njegove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

16.

EŠD: 6737

Ime enote: Žepovci - Domačija Žepovci 26

Lokacija: parc. št.: 1, 2/1, 517/1 k.o. Žepovci.

Utemeljitev razglasitve:

Na robu obcestne vasi, tik ob regionalni cesti Žepovci - Apače, stoji sklop stanovanjske hiše in dveh gospodarskih poslopij. Pritlično stanovanjsko hišo iz konca 19. stoletja pokriva opečna dvokapnica. Tako glavna obcestna, kot obe stranski in zadnja dvorišča fasada, se ponašajo z bogato historično fasadno profilacijo. Fasadno delitev na svojstven način poudarja kamniti temeljni zidec. Vso prvotno leseno stavbno pohištvo je v celoti ohranjeno. Velika dvojna dvokrilna okna z delitvijo kril na tri polja, ščitijo kovane okenske mreže in lesene lamelne naoknice. Tako glavni kot zadnji vhod ponazarjata pravokotna lesena portala z masivnimi dvokrilnimi vrati z okovjem. Podkletena je samo polovica hiše. Obodne stene kleti so kamnite, le oboki z oprogami so zidani. Stanovanjska hiša, ki je nekdanj rabila kot gostilna, ima v prostoru za goste ohranjene tako stenske kot stropne poslikave. Za hišo stoji manjše zidano gospodarsko poslopje, ki je po gradbeni strukturi mlajšega datuma. Nekoliko pomaknjeno v stran se je ohranilo še večje leseno in delno zidano gospodarsko poslopje, ki je rabilo kot skedenj.

Celotna domačija, kot kompleks stanovanjske hiše iz konca 19. stoletja in nekoliko mlajših gospodarskih poslopij iz začetka 20. stoletja, predstavlja še delno ohranjen primer ene večjih domačij, ki so bile nekdanj stalnica apaške doline.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnozgodovinskih, etnoloških, arhitekturnih, likovnih in krajinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- posebno varovanje zunanosti objektov, njihove gradbene substance, tlorisne zasnove, notranje opreme in vplivnega območja;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- niso dovoljeni posegi v bistvene spomeniške lastnosti, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika ni dovoljeno posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

Stavbe s parki ali z vrtovi

Stavbe s parki ali z vrtovi so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtov. To so:

17.

EŠD: 6684

Ime enote: Črnci – Dvorec Freudenu

Lokacija: parc. št: 101/1, 101/2, 101/3, 101/4, 106/1, 106/2, 155/1, 155/2, 158/14, severni del 158/15, vzhodni del 86/4, vzhodni del 90/1, 91, 92/1, 92/2, severovzhodni del 927/1, osrednji del 928/1, 93, 94, 99/1, 99/2, 99/3, 99/4, 99/5, 99/6 k.o. Črnci

Utemeljitev razglasitve:

Eden najzgodnejših celovito baročno zasnovanih kompleksov plemiških dvorcev v Sloveniji je sestavljen iz rezidenčne stavbe, gospodarskih poslopij, obsežnih parkovnih površin in prosto stoječe kapele. Celoto je na lokaciji manjšega srednjeveškega dvora kot razkošno letno

rezidenco za svojo ženo Isabelo začel pred letom 1614 graditi negovski graščak in uspešni vojskovodja Siegmund Friedrich Trautmannsdorf (1571–1631). Pri delih je sodeloval stavbenik severnoitalijanskega porekla Jurij Carlone, ki je bil povezan tudi z gradnjo razkošnega dvorca Eggenberg v Gradcu. Gradnjo zgodnjebaročnega dvorca s parkom in gospodarskimi poslopi so najverjetneje v glavnem dokončali do leta 1631 in pri dokončanju del je morda sodeloval tudi znani italijanski slikar in arhitekt Giovanni Pietro de Pomis, ki je živel v Gradcu in tam Siegmunda Friedricha Trautmannsdorfa leta 1628 oblikoval tudi odlični nagrobni spomenik v stolni cerkvi. Po smrti Siegmunda Friedricha Trautmannsdorfa je njegova vdova Isabela dvorec prodala in leta 1642 je kot njegov lastnik izpričan mariborski graščak Jurij Jernej Khisl. V lasti njegovih potomcev in potomk je dvorec ostal do leta 1727, ko ga je po Mariji Eleonori grofici Ursini in Rosenberg, rojeni grofici Khisl, dedoval Franc Jakob Janez Adam grof Brandis. On je dvorec leta 1738 prodal in nato je bil v lasti pripadnikov rodbin Stürgkh, Wildenstein, Khevenhüller, Szapary, Trautmannsdorf, Taxis, Rosenberg, Platz, Dessenfas d'Avernas, Pfandl in Meisl. V poznem 17. stoletju so prvotno zgodnjebaročno zasnovo morda nekoliko dopolnili, a pri tem koncepta iz prve tretjine 17. stoletja prav gotovo niso bistveno spremenili. Bolj temeljita je bila prezidava dvorca v prvi tretjini 19. stoletja. Takrat so rezidenčno stavbo razširili in jo opremili z novimi klasicističnimi fasadami, vrt pred glavno fasado so obdali z novo ograjo s kamnitimi vazami, zgradili so novo prosto stoječo in s poslikavami okrašeno kapelo sv. Janeza Nepomuka na severnem koncu parka in preoblikovali so veliko trokrilno gospodarsko poslopje na južnem koncu kompleksa dvorca, na južni strani glavne ceste skozi Apaško dolino. Pozneje je bil kompleks dvorca deležen samo še manjših sprememb in zato je sedaj eden najkakovostnejših arhitekturnih in umetnostnih dosežkov iz obdobja zgodnjega baroka in klasicizma v Sloveniji. Celota je strogo simetrično podrejena okoli 620 metrov dolgi, ravni prostorski osi, ki se na jugu začne s trokrilnim velikim gospodarskim poslopijem in nato nadaljuje onkraj glavne ceste z ograjenim vrtom, enonadstropno pravokotno rezidenčno stavbo, manjšim gospodarskim dvoriščem, območjem parternega vrta, območjem nekdanjega sadovnjaka z drevoredom, parkovno preurejenim naravnim gozdom in zaključni s kapelo sv. Janeza Nepomuka. Enonadstropna rezidenčna stavba dvorca ima dolgo trinajstosno glavno fasado s poudarjenim višjim osrednjim rizalitom. V notranjščini s kakovostnim oblikovanjem izstopa zlasti obokana vhodna veža z okroglimi kamnitimi stebri, renesančnim kamnitim kaminom iz druge polovice 16. stoletja in rimskodobnim nagrobnim spomenikom iz 2. stoletja s podobo moža in žene. Kakovostno zasnovani so tudi obokani kletni prostori iz 17. stoletja in sobane v pritličju in prvem nadstropju, ki so sedanjo podobo v glavnem dobile v prvi tretjini 19. stoletja.

Kompleks dvorca Freudenau v Črncih je kulturnozgodovinsko izjemno pomemben kot najzgodnejša osno zasnovana baročna profana arhitekturna zasnova v Sloveniji, kjer so grajeni in parkovni elementi neločljivo povezani. Areal dvorca z rezidenčno stavbo, gospodarskimi poslopi in parkom je še v celoti ohranjen in zato je omogočena kakovostna celovita rekonstrukcija njegove historične podobe.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- prepoved vseh posegov v zaščitene floris, gabarite stavb, arhitekturne člene, razen vzdrževalnih posegov;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno infrastrukturo ter nosilci reklam.

Prvine vsebine in značilnosti, ki se v vrtu zlasti varujejo:

- vrtno arhitekturna kompozicija z vsemi strukturnimi prvinami in njihovimi medsebojnimi razmerji vključno z obstoječimi naravnimi prvinami (rastline);
- umestitev v širši prostorski in vsebinski kontekst;
- ohranja se vrtno arhitekturna zasnova (oblika);
- ohranjajo in varujejo se strukturne prvine (materija);
- ohranja in varuje se vse grajene objekte in druge kulturne sestavine, ki so vključene v kompozicijo (bazen, zidovi, pergola, stopnišča, ograja, itd.);
- ohranja in varuje se vse naravne sestavine, ki so vključene v kompozicijo (vegetacija, relief, itd.);
- preprečuje se gradnja kakršnihkoli objektov, poti ali naprav, ki niso v skladu z vrtno arhitekturno zasnovo;
- preprečuje se onesnaževanje ter uničevanje in poškodovanje rastlin;
- ohranja (ali ponovno vzpostavlja) se primerne ekološke pogoje, ki so potrebni za rast in nadaljnji obstoj rastlin (osončenosti, nivo talnice, preprečevanje nasipavanja itd.);
- varuje se tudi neposredna okolica ter značilni pogledi na in z enote vrtno arhitekturne dediščine.

Opis vplivnega območja spomenika:

parc. št.: 103/1, 103/3, 134, 138/3, 139, 141/1, 141/2, 141/3, 141/4, 143, 145/1, 145/2, 145/3, 146/1, 146/2, severni del 158/15, zahodni del 86/4, 86/2, 88/1, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5, zahodni del 90/1, 90/2, južni del 927/1, osrednji del 928/1 k.o. Črnci

Opis varstvenega režima za vplivno območje:

- bencinska črpalka se odstrani;
- nesprejemljivo je zasajanje večjih skupin dreves in grmovnic;
- novogradnje v vplivnem območju niso možne;
- postavljanje oglasnih sporočil (jumbo plakatov) in drugih začasnih elementov v vplivnem območju ni možno.

Spominski objekti ali kraji

Spominski objekti ali kraji so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja, objekte in kraje mrtvih, kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte, kraje spominjanja na človeško poselitev ali dejavnost. To so:

18.

EŠD: 6715

Ime enote: Apače - Kužno znamenje

Lokacija: južni del parc. št. 846/1 k.o. Apače

Utemeljitev razglasitve:

To kužno znamenje je prvo izmed treh enakih, ki stojijo ob cesti Apače - Črnci. Na stebru z bogatim venčnim zidcem je baza, ki nosi steber enakega tlorisa kot spodnji del, z rahlo nakazanimi polkrožno zaključenimi nišami na vseh štirih straneh in masivno preklado, pod katero poteka dekorativni niz okroglastih oblik. Preklado krona čebulasto oblikovana streha z okraskom, ki ga sestavljajo štirje ornamentirani listi zgodnjebaročnih oblik.

Kvalitetno znamenje iz 17. stoletja predstavlja s svojo stilizirano obliko in trojnostjo izvedbe posebnost tega področja.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

19.

EŠD: 6716

Ime enote: Črnci - Kužno znamenje ob potoku

Lokacija: severni del parc. št. 149/1 k.o. Črnci

Utemeljitev razglasitve:

To kužno znamenje je drugo izmed treh enakih, ki stojijo ob cesti Apače - Črnci. Na stebru z bogatim venčnim zidcem je baza, ki nosi steber enakega tlorisa kot spodnji del, z rahlo nakazanimi polkrožno zaključenimi nišami na vseh štirih straneh in masivno preklado, pod katero poteka dekorativni niz okroglastih oblik. Preklado krona čebulasto oblikovana streha z okraskom, ki ga sestavljajo štirje ornamentirani listi zgodnjebaročnih oblik.

Kvalitetno znamenje iz 17. stoletja predstavlja s svojo stilizirano obliko in trojnostjo izvedbe posebnost tega področja.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

20.

EŠD: 6717

Ime enote: Črnci - Kužno znamenje pri gradu

Lokacija: severni del parc. št. 928/1 k.o. Črnci

Utemeljitev razglasitve:

To kužno znamenje je tretje izmed treh enakih, ki stojijo ob cesti Apače - Črnci. Na stebru z bogatim venčnim zidcem je baza, ki nosi steber enakega florisa kot spodnji del, z rahlo nakazanimi polkrožno zaključenimi nišami na vseh štirih straneh in masivno preklado, pod katero poteka dekorativni niz okroglastih oblik. Preklado krona čebulasto oblikovana streha z okraskom, ki ga sestavljajo štirje ornamentirani listi zgodnjebaročnih oblik. Kvalitetno znamenje iz 17. stoletja predstavlja s svojo stilizirano obliko in trojnostjo izvedbe posebnost tega področja.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

21.

EŠD: 28170

Ime enote: Plitvica - Kužno znamenje

Lokacija: severozahodni del parc. št. 910 k.o. Plitvica

Utemeljitev razglasitve:

Kamnito slopasto znamenje je postavljeno na nizkem podstavku. Stoji južno od vasi Plitvica. Na vrhu srednjega dela je izpisano ime Matihias Spinittler z letnico 1667. Gornji del, nad profiliranim opečnim vencem, ima na treh straneh polkrožno zaključene niše in je prav tako grajen iz opeke. Na frontalni strani, nad napisom, je prisoten relief Križanega. Steber krona piramidasto oblikovana strešica s kovinskim križem.

Znamenje s tabernaklastim nastavkom predstavlja izjemen ambientalni poudarek, ki je ohranil svojo prvotno, nepozidano podobo.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;

- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

22.

EŠD: 6722

Ime enote: Podgorje - Kip sv. Pavla

Lokacija: parc. št.: 23/1 k.o. Podgorje

Utemeljitev razglasitve:

Kip sv. Pavla je visok 157 cm. Sveti Pavel na krogli, s knjigo v levi roki, stoji na pravokotnem podstavku s preklado iz peščenjaka, kjer se nahaja napis H PAULUS RENOVIER 1876. Plašč obleke je bogato naguban, telo je statično.

Kvaliteten kip je bil ob zadnjem posegu prestavljen na novo lokacijo v križišču in predstavlja pomemben prostorski akcent.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

23.

EŠD: 7611

Ime enote: Podgorje - Kužno znamenje

Lokacija: severni del parc. št. 190 k.o. Podgorje

Utemeljitev razglasitve:

Kamnito slopasto znamenje predstavlja poenostavljeno obliko kužnega znamenja., kjer je širina stebra po celi dolžini enaka. Je brez nastavka, profilacija je le nakazana. Znamenje pokriva piramidasta strešica s križem. Na stebru je izpisana letnica 1682.

Kvalitetno znamenje iz 17. stoletja stoji ob cesti Podgorje – Drobtinci.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;

- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

24.

EŠD: 6721

Ime enote: Podgorje - Zvonik znamenje

Lokacija: parc. št.: 2/1, 2/2 k.o. Podgorje.

Utemeljitev razglasitve:

Zvonik – znamenje stoji v neposredni bližini gasilskega doma in je zidano v dveh nadstropjih. V prvem nadstropju ima nad sončno uro izpisano letnico 1867. V pritličju so poslikane niše. V osrednji niši se nahaja kiparska kompozicija Marije z Jezusom. Niše se ponavljajo tudi v prvem nadstropju, razen na čelni strani, kjer je ura. V najvišjem nadstropju so namesto niš polkna. Zvonik prekriva čebulasta pločevinasta strešica s stiliziranim zaključkom, vrh katerega se dviga trojni križ na krogli. Dostop na zvonik je urejen z zadnje strani.

Zvonik predstavlja obliko znamenja, ki se pojavlja samo v Apaški dolini in je pomemben prostorski akcent.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

25.

EŠD: 6724

Ime enote: Vratja vas - Zvonik znamenje

Lokacija: parc. št.: 473/4, 473/9 k.o. Vratja vas

Utemeljitev razglasitve:

Zvonik - znamenje je zidano na kvadratni osnovi in se stopnjuje v tri etaže, od katere je vsaka na ožjem tlorisu. Spodnji dve etaži sta členjeni s poslikanimi nišami, v zgornji etaži pa so line z lesenimi naoknicami. Zvoni se v pritličju. Dostop na zvonik je urejen z zadnje strani. Zvonik - znamenje nakazuje izpeljanko iz lesenih zvonikov. Prekriva ga pločevinasta strešica s trojnim križem. Stoji na travniku ob cesti Vratja vas – Trate.

Zvonik s preloma 19. in 20. stoletja predstavlja obliko znamenja, ki se pojavlja samo v Apaški dolini in je pomemben prostorski akcent.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

26.

EŠD: 6725

Ime enote: Žepovci - Kužno znamenje

Lokacija: južni del parc. št. 1 k.o. Žepovci

Utemeljitev razglasitve:

Kamnito slopasto znamenje kvadratnega tlorisa stoji na nizkem podstavku. Nahaja se na desni strani ceste Žepovci – Trate. Na vrhu srednjega dela je izpisana letnica 1609. Nad profiliranim vencem se dvigajo štiri polkrožno zaključene niše. Niša na cestni strani je poglobljena, ostale tri so slepe. Steber krona piramidasto oblikovan križ.

Kužno znamenje iz 1609 je kvaliteten primer kamnitega znamenja stebrnega tipa.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

27.

EŠD: 6726

Ime enote: Žiberci - Zvonik znamenje

Lokacija: južni del parc. št.: 577/1, 577/5 k.o. Žiberci

Utemeljitev razglasitve:

Zvonik - znamenje je zgrajen na izrazito podolžni osnovi in stoji na gmajni sredi vasi. Pritličje členijo polkrožno zaključene niše – večja osrednja in po dve manjši na stranskih delih, ki se nahajata ena nad drugo. Dostop na zvon je urejen z zadnje strani. V prvem nadstropju se

pojavlja na vsaki strani po ena niša, z izjemo osrednjega dela, kjer sta prisotni dve, ena zraven druge. Vse niše so poslikane. Pločevinasto streho sestavljajo odprtine za zvon, ki jih krona okrogla kupola s križem.

Zvonik predstavlja lep primer vaškega zvonika iz 19. stoletja.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih ter ambientalnih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomenik;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- prepoved predelav vseh likovnih in stavbnih prvin, ki so ovrednotene kot del spomenika (gabariti, lege, materiali, pojavnost, oprema, poslikave, okrasje), razen vzdrževalnih posegov;
- prepoved vseh posegov v plasti spomenika, razen pooblaščenim osebam;
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika in ne moti v njem in ob njem odvijajoče se dejavnosti;
- na spomenik in ob njem je prepovedano postavljati nosilce infrastrukture in reklam;
- v območju spomenika je prepovedano posegati v prostor s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja.

Naselja in njihovi deli

Naselja in njihovi deli so prostori trajne človeške poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči. To je:

28.

EŠD: 28167

Ime enote: Žepovci - Vas

Lokacija: parc. št: *29, 1, 2/1, 2/2, 4/3, 4/4, 5/2, 199/1, 199/2, 200, 201/1, 201/2, 202/3, 202/4, 202/5, 202/7, 204/1, 204/5, 204/6, 204/7, 206/1, 206/2, 415/1, 415/2, 415/3, 422/1, 422/2, 422/3, 422/4, 422/5, 423/1, 423/2, 423/3, severni del 426/1, 426/3, 428/1, 429/1, 429/2, 429/3, 436/1, 436/2, 436/4, 436/5, 436/6, 436/7, 437/1, 437/2, 437/3, 444/4, 444/5, 444/6, 445/1, 445/2, 445/3, 445/4, 452/1, 452/2, 452/3, 452/4, 452/5, 453, 460/4, 461/1, 461/3, 461/4, 467/1, 467/2, 468, 471/10, 471/11, 471/12, 471/13, 471/3, 471/4, 471/6, 471/7, 471/9, 506/4, 508/3, 508/4, 508/5, 511/11, 511/12, 511/2, 511/3, 511/5, 511/6, 511/7, 511/8, 512/1, 512/2, 513/2, 513/23, 513/24, 513/25, 513/10, 513/13, 513/14, 513/17, 513/18, 513/20, 513/21, 513/3, 513/4, 513/5, 513/6, 513/7, 513/8, 513/9, 514, 517/1, 517/3, 519/1, 519/2, 519/9, 519/13, 519/14, 519/16, 519/17, 519/18, 519/19, 519/20, 519/21, 519/22, 519/23, 519/24, 519/25, 519/26, 519/27, 519/28, 519/29, 519/30, 519/31, 519/32, 519/33, 519/34, 519/35, 520/35, 520/36, 520/4, 520/6, 520/8, 523/1, 523/2, 523/3, 523/4, 523/5, 523/6, 525/1, 525/2, 525/3, 525/4, 525/5, 526, južni del 527, 529/1, 529/2, 529/3, 533, 534/1, 534/2, 536/1, 536/2, 536/3, 536/5, 536/6, 537/1, 537/2, 537/3, 557/1, 557/2, 566/3, 570, 571/1, osrednji del 1167/1, 1167/10, 1167/11, 1167/12, 1167/17, 1167/19, 1167/20, južni del 1167/21, 1167/4, 1167/5, 1167/6, 1167/7, 1167/8, 1167/9, zahodni del 1170, severni del 1171, južni del 1172/1, k.o. Žepovci

Utemeljitev razglasitve: _____

Vas se prvič omenja v otokarskem deželno knežjem urbarju iz l. 1265-67. Takrat je obsegala 20 hiš in strelski dvorec. Iz franciscejskega katastra (1814 -1828) je razvidna tedanja parcelacija in pozidava v vasi. Po ohranjenosti pa najbolj izstopa prostor nekdanje vaške gmajne, ki mu je mogoče v osnovnih potezah slediti od prve četrtine 19. stoletja vse do danes. Prav v tem delu, tik ob cesti, stoji pritlična stavba gasilskega doma, kjer je bila nekdanje stara gostilna. Z gasilskim domom se stika vaški dom zgrajen po II. svetovni vojni, točneje leta 1949. Pritlično gospodarsko poslopje, ki je nekdanje sodilo h gostilni, stoji pravokotno na glavno cesto, blizu gasilskega doma. V skrajnem vzhodnem vogalu gmajne stoji vaški zvonik postavljen po II. svetovni vojni ter kužno znamenje z letnico 1609.

Naselbinska zasnova in stavbni fond ravninske vasi Žepovci se je najbolj ohranila prav na območju nekdanje vaške gmajne. Kot osrednji vaški prostor je nekdanje rabila za pašo živine vseh vaščanov. Tukaj so bile do nedavnega mlake, ki so rabile za napajanje živine in za zbiranje ilovice v gradbene namene.

Vas Žepovci z vaško gmajno, kot izjemno naravno sestavino naselja, predstavlja edinstven primer ohranjene tovrstne ureditve vaškega prostora daleč naokoli.

Vas je tako ohranila prepoznane prvine tako arhitekturnega kot urbanističnega spomenika.

Opis varstvenega režima:

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, umetnostnih, arhitekturnih, likovnih, ambientalnih in arheoloških vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na spomeniku;
- varovanje arheoloških ostalin v zemljiščih in v prostoru kot vira človekove preteklosti in kot sredstva za arheološko, zgodovinsko in znanstveno proučevanje; v ta namen je potrebno zagotoviti ustrezne predhodne arheološke raziskave;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v spomenik ohranjanju in varovanju spomeniških lastnosti;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih prvin urbanizma po načelu ohranjanja izvirne tlorisne zasnove, gabaritov, parcelacije, poteka slemen, fasad, tipov in naklonov strešin, materialov,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitenih elementov.

III. Meje spomenikov

4. člen

Meje območij kulturnih spomenikov so vrisane na digitalnem katastrskem načrtu v merilih 1:1000 in 1:2880, prav tako so prikazane v preglednem katastrskem načrtu v merilu 1:5000.

Izvirnike načrtov iz prejšnjega odstavka hranita občina Apače in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

IV. Posegi v spomenik

5. člen

Za vsako spremembo funkcije in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali vplivno območje, je treba predhodno pridobiti kulturno varstvene pogoje in kulturno varstveno soglasje pristojnega Zavoda .

V. Omejitve

6. člen

Varstveni režim lahko omejuje lastninsko pravico na spomeniku le v obsegu, ki je nujen za izvajanje varstva spomenika.

VI. Zaznamba v zemljiški knjigi

7. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na posameznih parcelah, navedenih v 3. členu tega odloka.

VII. Dostopnost

8. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika mora v sorazmerju s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost spomenika in njegovo predstavljanje. Javni dostop ne sme ogroziti spomeniških vrednot, zlasti ne njegove osnovne namembnosti.

VIII. Nadzor

9. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka izvaja Inšpektorat RS za področje kulturne dediščine.

IX. Končna določba

10. člen

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati Odlok o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Gornja Radgona (Uradne objave občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota, št. 2/1991 z dne 17.1.1991, Uradni list RS, št. 39/92, 58/1995, 67/2001, Uradno glasilo občine Gornja Radgona, lokalni časopis Prepih št. 10 z dne 1.3.2005, Uradni list RS, št. 76/2006 in 105/2007), ki se na podlagi 36. člena Statuta Občine Apače (Uradno glasilo Občine Apače – lokalni časopis Prepih št. 2/2007) do sprejetja novega, uporablja na območju občine Apače.

X. Veljavnost odloka

11. člen

Odlok o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena v občini Apače začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem glasilu Občine Apače – Uradno glasilo slovenskih občin.

Številka: 007-0009/2011

Datum:

ŽUPAN
OBČINE APAČE
Franc PIŽMOHT